ANTIMATERIE

Motivele profunde ale nebuniei și ce urmează

Florin Cojocariu - December 6, 2024

Răul e făcut, a înjura pe cei care au executat porcăria e fără rost. E mult mai important să încercăm să întrezărim ce urmează. Dar nu putem întrezări nimic dacă nu pricepem cum am ajuns aici nu în termeni cauzali temporali - istoria e destul de clară pentru toți - ci în termeni psihologici. Ar trebui să ne mire că am reușit în câteva săptămâni să împărțim națiunea în două tabere profund ireconciliabile, gata să se încaiere în public. Pentru a înțelege ceva din ce se petrece în România lui Iohannis (dar și în Franța lui Macron și Germania lui Sholtz) e nevoie să schimbăm unghiul.

În perspectivă jungiană avem de-a face cu o situație foarte similară celei de dinaintea primului război mondial când proiecțiile colective anunțau ce urmează. Marie Louise von Franz, care are probabil unele din cele mai bine scrise cărți pe subiectele complicate ale psihologiei profunzimilor (sau analitice cum îi zic mulți), spune la începutul lui “Projection and Recollection in Jungian Psychology” ceva important:

> “It is also possible for a person to infect others with his paranoid idea and for a sizable group to take up the erroneous judgment, until another group finally sets the matter straight. Witch-hunts, as examples of negative projections, or the veneration of Hitler as a savior-hero, as an example of positive projections, bear eloquent witness to the existence of the phenomenon of collective contagion. In such cases nothing can lead the projecting parties to a clearer insight; even the soberest factual evidence will be emotionally dismissed. Therefore the judgment of a community or of a society cannot always prevent the projection

> process and the mistaken judgments, errors, and lies that accompany it, because whole groups can project collectively, so that their mistaken judgment passes officially for the acceptable description of reality.”

În astfel de situații societatea o ia iremediabil razna. Mie mi se pare că ambele tabere din România funcționează acum într-o astfel de proiecție colectivă. Pe de o parte, susținătorii lui Georgescu, pentru care el - un individ mediocru predispus la mici potlogării care să-i îmbunătățească imaginea - e văzut ca un salvator al națiunii. Pe partea cealaltă, susținătorii “democrației” pentru care Georgescu e un fel de Horia Sima controlat de Putin care va aduce urgia peste țară. Realitatea personajului real Georgescu e mult sub ambele proiecții. Nu mai e nimic rațional la mijloc în poziția populară, pur și simplu jocul politic obișnuit a scăpat de sub controlul păpușarilor și e pradă unor forțe ale inconștientului colectiv capabile să anime într-o direcție sau alta mulțimi enorme[1]. Argumentele nu mai contează acum, oricât de puternice e o pierdere de vreme să dezbați cu tabăra opusă. Nu mai suntem în paradigma dezbaterii electorale ci într-o situație care are aerul unei psihoze colective.

Nu trebuie însă uitat că astfel de proiecții nu apar fără un substrat puternic pe care să crească. Cu alte cuvinte, primii așteaptă un salvator din afară și se simt deznădăjduiți. Ceilalți, poate măcinați de rutina zilnică și rateurile inerente ale vieții, visează de mult la un rol de erou salvator pentru ei, prin care să dea sens propriei existențe; să poate spune din nou vorba lui Răzvan Cucui: “Sunt și eu cine-am fost!”

Cu alte cuvinte o defecțiune majoră există în societate, și ea are aceeași unică sursă: deznădejdea, nemulțumirea și lipsa de orizont a majorității oamenilor. La asta ei răspund în două feluri: cei mai maturi, care știu că lumea nu poate fi schimbată, așteaptă un miracol din exterior, un erou sub al cărui steag să lupte. Cei mai imaturi (puerii), care deși n-au făcut mare brânză (sau tocmai de aia) cred că sunt încă destinați unei vieți excepționale, se văd pe ei înșiși ca salvatori.

Și unii și alții greșesc. Nici Georgescu nu e vreun salvator pentru primii și nici ceilalți nu-s în stare să salveze nimic. Însă problema substratului acestor proiecții e cât se poate de reală. Nu s-a discutat de pildă aproape de loc despre elefantul din încăpere: de ce diaspora a votat masiv Georgescu? Explicația că toți au fost manipulați de TikTok e una din prostiile multidimensionale [2] care nici măcar nu merită discutată. Dar merită discutat altceva: de ce oare oamenii ăștia, cei mai muncitori, mai gata de sacrificiu, bătăioși dintre noi, care au plătit cu costuri personale mari dorința pentru un viitor mai bun pentru familiile lor, sunt tocmai cei care par că și-au pierdut speranța că "Vestul" așa cum l-au cunoscut ei, e capabil să ducă ceva bun? Degringolada morală și politică din vestul european e perfect vizibilă oricărui român care trăiește în Anglia, Spania, Franța sau Italia în partea "de jos a lumii" (nu cei bine integrați și cu joburi bune, ei sunt mai degrabă printre orbii care ar fi votat Lasconi). Descompunerea morală adusă de progresism e pentru ei mult mai vizibilă decât la noi. Așadar proiecția salvatorului e construită pe dezamăgirea față de Vest și pe frica că acest Vest, pe care ei îl cunosc foarte bine, va putea corupe România. Pentru ei, asta e o situație disperată, vor să aibă la ce se întoarce. Proiecția lor pe "salvatorul Georgescu" nu a fost atât un vot de neîncredere în politicienii români cât o încercare disperată de a salva România de demonii vestului. Tradiționalismul naționalist bine jucat de Georgescu a funcționat ca un cântec de sirenă pentru ei, nimeni nu i-a putut rezista. Dar cauza adevărată și profundă e deziluzia față de Vest și teama că-și vor pierde patria măcinată de aceeași nebunie. Aderența lor la discursul suveranist nu e deloc rezultatul unei manipulări ci a confruntării cu realitatea din Vest.

Pe partea cealaltă, îi înțeleg pe cei care se dau de ceasul morții să salveze democrația de Georgescu, tiranul rus. Înțeleg că lor asta li se pare o chestiune de viață și de moarte și deși știu că nu e decât o proiecție, știu că și în cazul lor există motive întemeiate pentru a o face. Am tot funcționat în și în preajma politicii multă vreme, cunosc sentimentul înălțător că faci lucruri mari, că te lupți pentru o lume mai bună atunci când te înhami la o cauză. Dar mai cunosc și faptul că sentimentele

astea vin și pentru că nu ai altceva mai bun de făcut, că te simți în general inutil și poate chiar izolat. Un partid sau un ONG sunt cea mai simplă soluție să ai impresia că ai un sens, că aparții la ceva, fără să faci prea mare efort. E locul ideal în care să visezi că vei fi ceva și lumea te va cunoaște așa bun cum ești în realitate. Dar e o iluzie. Și partidele și ONG-urile sunt micro-biomuri extrem de competitive și dure[3]; nicăieri nu e mai adevărat că "viața e o junglă" pentru că ele sunt în ceea ce numim "democrație modernă" instrumente de acces la bani ieftini și putere, hrana celor mai ambițioși și lipsiți de scrupule dintre noi: cei care și ajung șefi peste masa idealiștilor care vor să salveze lumea. Anii trec, șefii se schimbă, tu ratezi oportunitățile și te trezești după prea mulți ani iar dat deoparte, depănând amintiri cu restul balastului politic decartat la margine de drum de partidul veșnic în mișcare. Atunci poate te întrebi ce-ai făcut cu viața ta dar e cam târziu. Când apare însă o "amenințare" precum dictatorul Georgescu, ceva din tine sare imediat pe oportunitatea de a ține din nou steagul, de a fi primul pe baricade. În continuare te simți în stare să salvezi lumea, să ieși la mitinguri, să te agiți, să te certi cu toți "opozanții" etc. (situația nu se referă doar la masiva mișcare anti-Georgescu de acum ci la o lungă serie de evenimente istorice de după 90, începând cu minerii, motivați de șansa de a face ceva mare, de importanța lor nesperată în timp ce nu erau mai mult decât niște sclavi ai unui sistem economic bolnav). În jurul tău sunt mulți, la fel de nemulțumiți în sinea lor de propria viață dar care nu au făcut politică vreodată și care înțeleg imediat că, în sfârșit, pot face ceva bun pentru țară, așa încât să-și recâștige stima de sine. Pentru că în joc e imaginea de sine, tipul ăsta de oameni sunt din nefericire mai ușor de manipulat: în joc e soarta lor și a țării, ce se mai poate discuta?

Sentimentul de ratare, lipsa viitorului, viața care pare că se închide în fața ta, aici e fundamentul pe care cresc proiecțiile colective ca cea în care suntem tăvăliți acum. Diferența față de anii 90 e uriașă. Atunci tensiunea era poate mai mare, dar tot viitorul era în față. Eram alimentați de o viziune idealistă a democrației, una care azi a devenit caz de depresie. Situația e însă neliniștitor de asemănătoare cu ce a început în 1914:

crizele nesfârșite create de un sistem politic imbecil, supra-legiferarea și normarea vieții obișnuite, porcăria culpabilizării trecutului, amenințarea permanentă cu tot soiul de catastrofe reale sau imaginare, toate au creat în inconștientul colectiv european un sentiment de ratare colectivă. Care își are rezolvarea în două feluri: ori căutăm cavalerul pe cal alb, ori ne suim noi pe el. Ambele soluții nu sunt reale ci doar proiecții. Marie Louise von Frantz e de părere că astfel de proiecții colective sunt de neoprit. Poate că nu toate, mai ales că ale noastre nu au mai mult de câteva săptămâni.

Bun, și? Ajuns aici trebuie să spun că ce s-a întâmplat azi e și bine, dar nu pentru motivele pentru care establishment-ul pretinde că a făcut-o. Pe de o parte e destul de limpede că și Georgescu și Lasconi erau opțiuni incredibil de proaste. Da, cred în continuare că jocul democratic trebuia respectat și câtă vreme nu există probe pentru arestarea și condamnarea lui Georgescu, el are tot dreptul să fie președinte, oricât de mediocru, viclean și mincinos e, pentru că, în fond, asta e politica, toți sunt la fel, cu Ciolacu și Lasconi în frunte. Sunt convins în continuare că ce au făcut azi e un atac de neiertat la democrație și un precedent teribil pentru instaurarea cu ușurință a unei dictaturi (chiar vreau să-i văd în pușcărie pentru asta, pe exact motivele pentru care acuză fără dovezi azi pe Georgescu, pentru că doar asta ar descuraja pe viitor genul ăsta de manevre odioase). Dar dacă au făcut-o și de schimbat nu o putem schimba, nici nu mai are sens să vorbim despre asta. Ieșitul în stradă pentru una sau alta din tabere ca și certurile interminabile între prieteni și rude nu vor rezolva nimic în afară de a ne otrăvi viața. Simion aici a avut răspunsul corect: puterea trebuie luată înapoi democratic. Orice altă versiune va deveni dovada că minciunile lor erau de fapt adevăruri.

Realitatea e că Georgescu, rațional vorbind, e un mediocru care nu spera vreodată să ajungă aici și s-a încurcat în propriile exagerări și minciuni. Nu e vreun pericol cum spun ceilalți dar nici vreo lumină. Și tot realitatea e că Lasconi e mai puțin decât mediocră, ca să păstrăm o minimă eleganță a discursului. Faptul că scăpăm de ei nu e nici o tragedie ci e, poate, o

binecuvântare. (Țin să insist, lumea nu mai e obișnuită cu puncte de vedere ne-monomaniace, nu e nici o contradicție în a susține un mediocru ca Georgescu, care a ajuns în turul doi potrivit regulilor jocului, împotriva unui atac fundamental nedemocratic, și a spune că e mai bine fără el) Realitatea e că vor urma câteva luni bune sub Iohannis și o încercare masivă de a controla noul guvern pentru a-l pune sub papucul establishment-ului. Vedem acum bine care sunt politicienii pe care putem conta și care sunt cei pe care nu putem conta. Ciolacu, care a avut inițial o reacție înțeleaptă, a revenit la matcă și predică înțelepciunea deciziei CCR. Iohannis s-a grăbit să se re-înscăuneze, arogant, folosind aceeași CCR ca măciucă. Lasconi a avut reacția corectă dar nu știm dacă din cauză că pierde șansa vieții ei sau chiar crede că democrația e în pericol. Șicău e singurul până acum care a spus ce trebuia spus. Tăcerea lui Bolojan lasă de înțeles că PNL încă evaluează la ce căruță să se înhame. Simion a fost ca de obicei inteligent și s-a grăbit să oprească un scenariu provocator cerând oamenilor să nu iasă în stradă.

Mai e însă un amănunt important: deși Blinken s-a grăbit să înfiereze pe ruși iar din patria noului socialism polonez vin felicitări pentru reușită (acolo i-au băgat direct în pușcărie pe opozanți, în numele democrației, biensur), Trump Jr. a făcut ieri o declarație care ar trebui să dea de gândit. În pofida încercărilor disperate ale presei “aliniate” de a cataloga sprijinul lui Trump pentru o soluție suveranistă în România ca “fake-news”. În realitatea reacția lui Trump Jr. spune limpede că nu urmează vremuri ușoare nici pentru Iohannis nici pentru cei implicați în porcăria de acum. Ce trebuie reținut e că alegerile se vor relua în timp ce în America e instalată administrația Trump. După 20 ianuarie Iohannis nu mai poate conta decât pe axa Paris-Berlin, pe care cu atâta înțelepciune a ales-o cu ani în urmă. Așadar cel mai bun lucru de făcut acum e să ne vedem de familii, de Crăciun și să ne împăcăm cu prietenii și rudele cu care am nimerit de părți opuse ale baricadei. Să retragem proiecția și să revenim la viață. Ce urmează pentru Iohannis et comp. nu sunt deloc vremuri promițătoare. Statul se grăbește deja să strângă dovezile pe care nu le are pentru a justifica decizia CCR și e de bănuit că o

mulțime a celor implicați în finanțarea campaniei lui Georgescu vor fi plimbați drept probe cu cătușe la mâini. Nu va fi găsită nici o dovadă a implicării ruse dar de bănuit că, într-un fel sau altul, vor găsi ceva cu care să-i interzică lui Georgescu să candideze. Trebuie lăsați s-o facă, Georgescu e un caz pierdut. Sper ca Simion să fie suficient de înțelept încât să rămână candidatul suveranist. După 10 ianuarie vom vedea probabil discuții pentru candidat "pro-european" și altul "suveranist", nu cred că alții vor mai reuși să strângă semnături. Atunci vom avea timp să ne certăm din nou. Și după aia, vom avea timp să cerem anchete serioase pentru ce s-a întâmplat zilele astea cu cele mai importante instituții. Acum e pierdere de vreme.

---

1. după discuții cu unul și cu altul (mulțumesc mai ales lui C.), impresia mea e că Georgescu era pur și simplu ignorat de servicii dar și de establishment, dacă nu chiar încurajat și creat de ele, fiind văzut mai degrabă ca un idiot util care va fragmenta votul pentru Simion. Nimeni nu avea însă nici o idee despre ce s-a petrecut în diaspora care e, probabil, și mai slab controlată operativ și văzută tradițional ca userist-predictibilă. Diaspora rămâne lebăda neagră în povestea asta. ↩

2. una din dimensiuni e neformulată explicit dar cumva insinuată prin neclaritate: că multe din conturile care urmăresc pe Georgescu sunt "umflate" neorganic, adică false. ↩

3. am fost parte sau martor apropiat nașterii unui număr de partide noi, de-a lungul anilor. Toate au eșuat rapid după ce niște șmecheri fără scrupule au folosit entuziasmul bazat pe proiecții al masei pentru a accede la bani și putere. PLUS al lui Dacian Cioloș e în sensul ăsta aproape un caz de manual. ↩

Partajează postarea:

Toate comentariile sunt moderate.

Nickname

Email (optional)

Reply...